

Reakcia vdp. Štefana Mordela na pastierske listy biskupov Chovanca a Gálisa ohľadom svätého prijímania do rúk, do úst a na kolenách

vdp. Štefan Mordel

5. decembra 2023 ✙ Cirkev ✙ Komentár

(Počas Prvej adventnej nedele publikovali dvaja slovenskí biskupi pastierske listy, v ktorých sa zamýšľali nad rôznymi spôsobmi svätého prijímania a veriacimi, ktorí ich praktizujú. Keďže ide o závažnú tému, rozhodli sme sa s jeho dovoľením publikovať reakciu vdp. Štefana Mordela, nášho dlhodobého spolupracovníka, ktorou odpovedal na otázku ohľadom jeho názoru na zmienené pastierske listy.)

Rafael Santi, *Dišputa o Najsvätejšej sviatosti oltárnej*

zdroj: flickr.com

Prekvapilo ma, a to veľmi, že sa obaja páni biskupi venujú tejto téme, ako jednému z najvážnejších problémov, ktoré si zaslúžia, aby boli predstavené ako programové vyhlásenie veriacim na Prvú adventnú nedeľu, ktorá je zároveň začiatkom nového cirkevného roka. Podľa môjho názoru je oveľa viac naliehavějších tém, ako je podávanie sv. prijímania na ruku a postojačky. Nechcem ľahkovážne kritizovať pánov biskupov, ale žiaľ, musím priznať, že po prečítaní tohto Pastierskeho listu som zostal vo veľkých rozpakoch, pretože v prejednávanej otázke je tendenčnosť a až neprijemná zaujatosť voči tým, ktorí chcú prijímať Eucharistiu pokľaciačky a som presvedčený o tom, že je to voči tým veriacim veľmi nespravodlivé. Za každú cenu sa chce zaviesť uniformita, ktorá je veľmi otázna, ale určite nie krokom vpred, čiže k lepšiemu, ale naopak krokom dozadu a k horšiemu.

Len si predstavme, aké učebnice boli pripravené pre tzv. sexuálnu výchovu, v ktorej bude úplne deformované svedomie školopovinných detí a bude im predstavovaný nezriadený sexuálny život, ako čosi normálne a prirodzené. Akým bezohľadným spôsobom sa šíri pornografia na internete a deti majú k tomu veľmi ľahký prístup. Stúpa manželská rozvodovosť, rozpadajú sa mnohé rodiny, stráca sa viera a úcta k Bohu atď., a tu zrazu je najväčší problém, že niektorí veriaci nechcú prijímať Eucharistiu na ruku a dokonca iní si

chcú aj pokľaknúť a toto sa považuje za taký veľký problém, že si to zaslúži pozornosť na začiatok nového cirkevného roka. Musím priznať, že to nedokážem pochopiť. Ale vráťme sa k predmetnému listu.

V obežníku sa uvádza, že v prvom tisícročí sa podávalo sv. prijímanie na ruku. Obstojí toto tvrdenie? Nemám vedomosť, žeby počas celého prvého tisícročia sa podávalo sv. prijímanie postojacky a na ruku. Toto tvrdenie by bolo treba dokázať. V časopise *Viera a život* (č. 6/2021) je uvedený článok od P. Vlastimila Dufku, ktorý napísal historický pohľad na podávanie sv. prijímania na ruku. Staršie pramene z prvých storočí spomínajú prijímanie na ruku, ale nebolo to v nijakom prípade takto, ako sa to deje dnes.

Napr. sv. Cyril Jeruzalemský v 4. stor. uvádza vo svojej mystagogickej katechéze spôsob, ako veriaci človek prijímal Eucharistiu. Doslovne hovorí takto: *„Pokroč dopredu, potom nesmieš vystierať dlane a napínať prsty. Keďže na pravú ruku máš prijať Kráľa, preto urob ľavou rukou trón pre neho. Vezmi úctivo na ruku Kristovo Telo a odpovedz Amen. Dotkni sa opatrne svätým Telom svojich očí, aby si ich posvätil. Potom ho prijmi. Daj však pozor, aby nič z toho nepadlo na zem. Lebo čo by si z toho nechal padnúť na zem, by to znamenalo tak veľa, ako keby si stratil niektorý zo svojich údov. Tak mi teda povedz; keby ti niekto dal malé zrnká zlata a padli by ti na zem, nepozbieral by si ich starostlivo, aby si neutrpel nijakú škodu? Nemal by si byť pamätlivý na to, aby si nestratil ani malú odrobinku, ktorá je cennejšia ako zlato a drahokam?“* (Texte der Kirchenväter Vierter Teil, Kösel-Verlag München, str. Kösel-Verlag München, str. 287).

Keď si podrobnejšie rozoberieme tento text, tak je zrejmé, že obe ruky boli zúčastnené na prijatí Eucharistie a to tak, že na pravú ruku prijal Kristovo Telo a ľavú ruku položil pod pravú ruku v tvare kríža a prijal Eucharistiu priamo z dlane ústami. Ďalšia otázka je, ako má percipient zaobchádzať s odrobinkami, ktoré pri tejto manipulácii mohli vzniknúť. Sv. Cyril Jeruzalemský hovorí veľmi zreteľne s akou starostlivosťou má k tomu prijímajúci pristupovať, aby ani jedna odrobinka nevyšla nazmar.

Okrem toho treba povedať, že aj v tomto čase bolo známe sv. prijímanie do úst zvlášť vtedy, keď sa podávala chorým a umierajúcim. O tom svedčí napr. Dionýzios z Alexandrie vo svojom liste biskupovi Fabiovi z Antiochie, kde spomína istého Serapiona, ktorému bola podaná Eucharistia na smrteľnej posteli priamo do úst.

Pokiaľ ide o prijímanie na ruku, bolo to už aj v kresťanskom staroveku problematické, kvôli ľahkému zneužitiu, resp. znesväteniu tejto sviatosti. Tieto problémy sa riešili už na koncile v Zaragoze v roku 380 a neskôr v Toledu. Preto na týchto synodách bolo vydané uznesenie, že kto prijme Eucharistiu a nepožije ju, spácha hriech svätokrádeže.

Postupne sa však upúšťalo od podávania sv. prijímania na ruku a začala sa prax podávania Eucharistie na jazyk a do úst. Dôvodom pre túto prax bola predovšetkým rastúca úcta voči Eucharistii a obava z jej zneuctenia. Všeobecný predpis, že laici majú prijímať Eucharistiu do úst, bol ustanovený na synode v Rouene (Rouën) okolo roku 878. Na tejto synode bolo stanovené, že Eucharistiu do rúk môžu dostať iba diakoni a subdiakoni. Niektoré správy o prijímaní do úst jestvujú už aj z predchádzajúceho obdobia. V priebehu 10. – 11. storočia právo prijímať do rúk bolo dané iba kňazovi a diakonovi. (porov. *Viera a život* 6/2021)

Tolko k historickému exkurzu. Trochu sa divím nad tým, ako veľmi tendenčne sa pristupuje k tejto otázke. Z jednej strany sa chceme vrátiť ku tradícii a praxi prvých kresťanských storočí a na druhej strane sa Tradícia

zásadne odmieta, ako niečo prežité a nevhodné pre našu dobu. Nechcem teraz konkretizovať tieto otázky. Ale jednoznačne sa ukázalo, že podávanie sv. prijímania na ruku sa javilo ako nevhodné kvôli blízkemu nebezpečenstvu zneužitia. Keď však vidíme s akou úctou pristupovali k sv. prijímaniu prví kresťania, potom nemáme pochyb o ich hlbokej viere. O tejto veci by sa dala napísať celá kniha.

Aký je môj postoj k tejto otázke? Ten už istotne poznáte. Ale poukážem aspoň na tie hlavné aspekty. Ako chlapec, keď som bol miništrantom, nosil som pri podávaní sv. prijímania paténu a prijímalo sa pri šrámkach (mriežka, ktorá oddeľovala loď od svätyne), na kľakadle. Všetci prijímali do úst a poklačiačky. Keď som prišiel do seminára v roku 1966, prijímali sme tak isto. K zmene liturgie došlo v roku 1969 a približne vtedy došlo aj k zmene, že ľudia mohli k sv. prijímaniu pristupovať aj postojáčky. Vysvetľovalo sa tým, že sv. omše sa mohli sláviť aj na voľných priestranstvách, kde neboli kľakadlá. Vtedy u nás nebolo biskupov, Ordinári Slovenska (kňazi poverení správou biskupstva) schválili tento spôsob prijímania postojáčky.

Na Západe však v tejto dobe už išli ďalej, kde zaviedli prijímanie na ruku. Najprv to bola svojvôľa aktívnych progresívcov, ktorí si to vynucovali. Biskupi vo veľkej miere aj na Západe boli proti tomu. Postupne sa však pod vplyvom progresívnych biskupov začali názory meniť, až napokon bol vyvíjaný tlak na pápeža Pavla VI., aby to povolil. Tvrdilo sa, že v Nemecku je to zaužívané a že sa to už nedá zastaviť. Pri prvom hlasovaní Nemeckej biskupskej konferencie o tejto záležitosti sa prevažná väčšina postavila proti tomu. O nejaký čas neskôr, pri druhom hlasovaní, sa postavila väčšina za túto zmenu. Napokon sa to presadilo na celom Západe, ba dokonca aj v misijných krajinách. Takže minimálne 50 rokov tejto praxe už ukazuje aj svoje ovocie. Podľa liberálnych kresťanov sa Cirkev vyvíja, pravdy viery tiež podliehajú zmenám a morálne zásady? Nuž tie treba, podľa liberálnych kresťanov, zmeniť čo najskôr...

Tak sme sa dnes ocitli na križovatke; zostať na starej ceste s Kristovým krížom, alebo sa vydať na novú bez tejto záťaže. Myslím si, že dnes nie je už nikomu neznáme, čo sa dnes v cirkevných spoločenstvách deje. Mnohí biskupi na Západe sú už za požehnávanie alternatívnych manželských zväzkov (gejov, lesbičiek a iné), akoby už aj Božie prikázania boli zrušené a my sami sme dokonca tak „vyspelí a múdri“, že si dokážeme vytvoriť nové a „lepšie“ pravidlá. Keď Benedikt XVI. videl, kam to speje, chcel pomocou liturgie prehĺbiť vieru a obnoviť Cirkev. Neuspel. Podával sv. prijímanie poklačiačky a do úst, ale jeho príklad zostal vo veľkej miere nepovšimnutý.

Práve jeho príklad ma inšpiroval, keď som bol vo Vysokých Tatrách a v Novom Smokovci. Do kostola som dal kľakadlá, aby tí veriaci, ktorí chcú takto prijímať Eucharistiu, mali to uľahčené. Chodilo tam veľa turistov a najmä z Poľska, ktorí prijímali poklačiačky, hoci ešte tam kľakadlo nebolo. To isté som urobil aj ďalšej farnosti v Kline, aby tí, ktorí chcú takto prijímať, mali to umožnené. V Novom Smokovci som mal však aj inú skúsenosť. Bola na sv. omši skupina Nemcov.

U nás na ruku sv. prijímanie ešte nebolo dovolené. Keď niektorí vystreli ruku, tak som poznal, že sú Nemci a povedal som *Der Leib Christi* a podal som im do úst, čo nebolo problémom. Jedna žena však, keď som povedal *Der Leib Christi*, povedala nahlas „Nein!“ (Nie!). Povedal som aj druhýkrát *Der Leib Christi*, znova tá istá odpoveď, čo ma veľmi zarazilo. Dal som jej teda sv. prijímanie na ruku a potom som ju sledoval, keď odchádzala, ako víťazoslávne šla cez kostol a svojim dávala najavo: „*Vidíte, ja som to dokázala.*“ Potom si sadla do lavice prekrížila nohy a obzerala sa po kostole, ale ani náznak nejakej úcty, prejav zbožnosti, jednoducho nič, ona to dokázala.

Naše gestá sú veľmi dôležité. Gestá poklony a úcty sú primerané na to, aby sme sa takto blížili k Bohu. Sv. apoštol Pavol hovorí, že na meno Krista sa skloní každé koleno, na Nebi, na zemi i v podsvetí a každý jazyk bude vyznávať na slávu Boha Otca, že Ježiš je Pán! Kde a kedy je Ježišovo meno najviac medzi nami prítomné? Či nie práve v Eucharistii, kde sa osobne s ním stretávam a môžem svojím gestom vysloviť, že Ježiš je Pán? (Flp 2,11). A moje osobné pokľaknutie nie je potom vyjadrením, že Ježiš je aj mojím Pánom?

A čo sa týka prijímania na ruku, treba pripomenúť, čo povedal sv. Pavol VI. v roku 1969 vo svojej inštrukcii *Memoriale Domini*, kde varoval pred nebezpečenstvami, ktoré so sebou prináša prijímanie na ruku. Pápež doslovne uvádza: „Z pohľadu celej súčasnej Cirkvi je nutné zachovať tento spôsob podávania sv. prijímania a to nielen preto, že vychádza z tradície mnohých storočí, ale zvlášť preto, že je prejavom úcty veriacich k Eucharistii.“ Zároveň pápež uvádza v dokumente tri hlavné nebezpečenstvá, ktoré konkretizuje takto:

1. Zneuctenie Najsvätejšej sviatosti oltárnej.
2. Strata povinnej úcty.
3. Skryté sfalšovanie vierouky o najsvätejšej Eucharistii.

Myslím si, že tieto aspekty autori tohto Pastierskeho listu v plnej miere prehliadli, čo je istotne na škodu veci. Môžem len dodať, že tých najcennejších vecí sa človek nemôže dotýkať z ohľadu na ich ochranu. Zvlášť je to citlivé pre deti a mládež, ktorá si nie je schopná uvedomiť, že to, čo má v rukách, je nejakým spôsobom vážne a cenné. Preto naozaj dochádza k strate povinnej úcty voči Eucharistii. Z druhej strany zas starší ľudia majú úctu a rešpekt prijímať, niečo tak vzácne ako je Kristovo Telo, do svojich rúk. Sú presvedčení, že iba posvätené ruky sa môžu dotýkať Eucharistie.

Presadzovanie sv. prijímania na ruku je tragickým zlomom s posvätnou Tradíciou Cirkvi. V minulosti, keď som nastúpil do seminára, ešte platil zákon, ktorý prísne zakazoval nevysvätenej osobe napr. ísť do Bohostánku a vziať Eucharistiu. Trestom bola iregularita, kvôli ktorej sa už seminarista nemohol stať kňazom. Ale aj nový Kódex kánonického práva chráni zákonom Eucharistiu. Kán. 1367 hovorí nasledovne: „*Kto konsekrované eucharistické podoby zahodí alebo ich so svätokrádežným cieľom odnesie alebo prechováva, upadá do exkomunikácie na základe rozsudku už vyneseneho, rezervovanej Apoštolskej stolici; klerika možno okrem toho potrestať iným trestom, nevynímajúc prepustenie z klerického stavu.*“

Tieto skutočnosti sú dostatočným dôvodom, aby sme boli ostražití a chránili posvätnosť Eucharistie, ako najcennejší dar, ktorý sme od Boha dostali.

Ostávam so srdečným pozdravom a úctou

Štefan Mordel, kňaz na dôchodku

V Námestove, 4. decembra 2023

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/reakcia-vdp-stefana-mordela-na-pastierske-listy-biskupov-chovanca-a-galisa-ohladom-svateho-prijimania-do-ruk-do-ust-a-na-kolenach/>